

Det jordløse landbrug i industrikvarteret

Med initiativer fra Grøn Vækst og den nyeste landbrugslov er der skabt grobund for det jordløse landbrug i f.eks. industrikvarteret, er det fup eller fakta?

Landskonsulent, arkitekt m.a.a. Kræn Ole Birkkjær
Videncentret for Landbrug
kob@vfl.dk

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Med initiativer fra Grøn Vækst og den nyeste landbrugslov, er der skabt grobund for det jordløse landbrug i f.eks. industrikvarteret. Jordløse landbrug er dyrehold uden jordtilliggende.

De rumlige og visuelle konsekvenser ved at placere store staldanlæg i industrikvarterer eller industrilignende områder er ikke undersøgt nærmere på nuværende tidspunkt. Der er derfor behov for ny viden om de størrelses- og planlægningsmæssige aspekter ved den forestående ændring af det danske landbrugslandskab. Denne artikel er en forkortet og redigeret udgave af nedennævnte forskningsprojekt.

Forskning

Der er igangsat et forsknings-

projekt på Kunstakademiets Arkitektskole, ved ph.d. Nee Rentz-Petersen med det formål at udforske de rumlige og arkitektoniske muligheder og konsekvenser ved jordløse landbrug i industriområder, for dermed at bidrage til den planlægningsfaglige, offentlige og politiske debat om emnet. Det primære udgangspunkt er den aktuelle situation i de større byers periferi, hvor der ses en stigende tendens til, at industrikvarterer funktionstømmes og langsomt går i forfald.

I forbindelse med projektets udforskning af storlandbrug i industriområder vil det blive undersøgt, hvorvidt jordløse produktionsanlæg har potentiale til at reaktivere de funktionstømte industrikvarterer og tilføre

områderne ny æstetisk kvalitet og arkitektonisk udvikling.

Områdernes rumlige, oplevelsesmæssige og rekreative potentialer anses som centrale dele af forandringsprocessen, således at der ud over etablering af nye jordløse landbrugsanlæg også indgår elementer som bynær skovrejsning, flerårige energiafgrøder, rekreative anlæg, passager, stiforløb mm.

Projektet vil hermed beskrive en ny type by-landskaber, der kan udfordre vores natursyn og landskabsæstetiske præferencer, og stille spørgsmål til de traditionelt skarpe sondringer mellem henholdsvis land og by, og produktionslandskabet kontra det rekreative landskab.

Lovændringer betyder blandt andet, at der nu er mulighed for

Industrikvarter i forfald.

Ny formgivning af miljøteknologi ved staldanlæg.

Arealer ved infrastruktur og erhvervsområder, er der her rum til produktion og fritid?

Er et sådan produktionsanlæg muligt i et bynært industriområde?

at drive husdyrproduktion på ikke-landbrugsnoterede ejendomme uden tilhørende jord, at loftet over, hvor mange dyreenheder, der maksimalt må være pr. bedrift, ophæves, og at arealkravet ('Harmoniarealet') ophæves.

Forskningsprojektet vil stille fokus på følgende spørgsmål:

- ◆ Hvilke rumlige og æstetiske konsekvenser vil placering af jordløse produktionsanlæg i bynære industrikvarterer medføre?
- ◆ Kan de jordløse landbrugs placering i industrikvarteret fungere som generatorer for en omdannelse af de delvist funktionstømte byområder og fremme en sammenhæng mellem æstetik og bæredygtighed?

Projektet vil lægge sig i forlængelse af Nees ph.d.-afhandling, 'Industrialiserede storlandbrug i Danmark', hvis fokus var at belyse de æstetiske og skalamæssige konsekvenser ved storlandbrugets nye produktionsenheder i det åbne land.

Baggrund

Flere målsætninger igennem de seneste årtier søger at sikre, at fremtidens landbrugsproduktion kommer til at foregå i balance

med natur og miljø.

Der er derfor behov for implementering af nye miljøvenlige produktionsformer i landbruget med fokus på omhyggelig genbrug af ressourcer og udnyttelse af overskydende næringsstoffer og energi.

Teknologier som biogasanlæg gør reelt set landbruget til et energiproducerende erhverv. Samtidigt giver luftrensning og gylleseparering mulighed for at placere animalsk landbrugsproduktion i andre sammenhænge end hidtil set, og i de seneste år har der derfor været en stigende offentlig debat om at flytte dele af det industrialiserede landbrug til de bynære industriområder, og som måske kan frigive landbrugsarealer i det åbne land til andre formål.

Lokalisering af storlandbrug i industrikvartererne er interessant set ud fra et energimæssigt perspektiv, idet de nye energiproducerende landbrugsenheder her får mulighed for at koble sig på forsyningsnettet og bidrage til at løse samfundets behov for energi produceret uden anvendelse af fossile brændsler.

Ud over energiinfrastrukturen er industriområdernes trafikale infrastruktur også velegnet for placering af storlandbrug, da områderne ofte er velbeliggen-

de i forhold til den primære infrastruktur – veje, jernbaner og havne.

Den konventionelle landbrugsproduktion i Danmark er desuden i skarp konkurrence med tilsvarende discountproduktioner i Østeuropa og Sydamerika, hvor produktionsomkostningerne er lavere end i Danmark. De konventionelle fødevarerproducenter i Danmark er tvunget til på sigt at tilføre produkterne en merværdi, således at de adskiller sig fra discountproduktionen.

Her kan de nye miljøteknologier være en del af løsningen, idet det hermed bliver muligt at producere fødevarer med en minimal miljøbelastning.

Det er dog ligeledes vigtigt, at andre parametre i produktionen følger med, således at også høj fokus på dyrevelfærd vil indgå som en del af produkternes brand, og at mange af de økologiske principper følger med i den nye produktion.

De samfundsmæssige fordele ved en sådan produktion kunne være:

- ◆ Etablering af nye attraktive områder i byernes periferi – landbrugsanlæggene vil her indgå som delemnet i omdannelse af funktionstømte industriområder.

- ◆ Frigivelse af tidligere landbrugsområder til andre formål: naturgenopretning, skovrejsning, energiafgrøder, rekreation og byudvikling.
- ◆ Genbrug af forladte industribygninger.
- ◆ Reduktion i CO₂ emissioner, ammoniakudledning, gyllespredning og lugt.
- ◆ Energiproduktion uden brug af fossile brændsler.

Udfordringer

- ◆ Er det muligt at opnå en god dyrevelfærd i byplacerede storskalaanlæg, f.eks. når vi taler økologi, hvor de fleste produktionsdyr i perioder skal ud på åbne arealer?
- ◆ Begrænser mulighed sig til produktion af slagtesvin, kyllinger og mink i forladte industriområder?
- ◆ Hvor skal foderet komme fra, og hvordan skal de store mængder grovfoder til kvægbruget transporteres til jordløse produktionsanlæg i udaterede industriområder?

